

LBRIS

We know
books

Anamaria Beligan

LĂMÂIUL LUI ILICI

EDITURA VREMEA
BUCUREȘTI
2023

CUPRINS

Partea întâi. Octombrie 2011	7
Partea a doua. Iulie 2012	87
Partea a treia. Septembrie-noiembrie 2012	213

LBRIS

We know
books

PARTEA ÎNTÂI

OCTOMBRIE 2011

1.

Vlad se ușurează lângă trunchiul falnicului lămâi pentru prima dată de la aterizarea în Melbourne, acum vreo douăzeci de ore, dintre care a dormit vreo optsprezece. În sfârșit, trupul lui, epuizat de săptămâni de suprasolicitare și de zborul incomensurabil, în care n-a fost în stare să închidă ochii nici măcar pentru o clipă, a capitulat. Nu-i de mirare că urina lui e atât de închisă la culoare și că-i pulsează capul ca o măsăa pradă abcesului. Se duce în bucătărie și se silește să dea peste gât un pahar cu apă, urmat de al doilea și al treilea. Frigiderul e gol, cu excepția celor două sticle de votcă Absolut, cumpărate la duty-free. Purcede să-și facă un espresso dublu. Se scufundă apoi în fotoliul lui preferat, pe veranda din spatele casei, sorbind din cafea și ascultând papagalii rosella care au început să dea semne de trezire în înalții eucalipti de dincolo de gard. Roua dimineții începe să se evapore umplând aerul de arome ametoare. Și totuși, gândește, *ce bine că-s acasă*. Grădina din dosul casei, cu cele șapte loturi de zarzavaturi, căsuța din lemn înconjurată de veranda năpădită de viță sălbatică și tufe de măceș, fotoliul ăsta din răchită cu pernele lui îmbrăcate în țesături balineze, decolorate de soare, diminețile astea pline de gălăgia coțofenelor, amurgurile însoțite de țipetele papagalilor albi, fantomatici, cu creste de un galben

LIBRIS | We know books

sulfuros, constituie singura lui noțiune de *acasă*. De când a împlinit patruzeci și șase de ani, cu patru ani în urmă, poate spune că și-a petrecut majoritatea vieții în țara de adopție; că a contemplat mai multe roselle decât rândunele, mai mulți pescăruși decât porumbei, mai mulți possumi decât veverițe, mai mulți *manna gums*, *red gums*, *lemon scented gums*, *peppermint gums*, *swamp gums*, *water gums*... decât toți stejarii, mestecenii, ulmii, castanii, brazii și teii tinereții.

Lumina rozacee a răsăritului se transformă deodată într-o simfonie de roșu din ce în ce mai sângeros, care durează doar câteva minute. În această lumină regală, lămâiul pare mai viguros ca niciodată. Înainte de plecare, a cules toate lămâile și le-a împărțit la prieteni și vecini. De atunci, uite c-a apărut o nouă generație – greu să nu te miri de fertilitatea asta nemăsurată. Cine și-ar fi imaginat o asemenea evoluție? Cu zece ani în urmă, când a cumpărat casa, a plantat un puiet de lămâi în grădina din spate, fiindcă nu exista nimic mai extravagant, în mintea lui, decât să ai la dispoziție o recoltă regulată din acest fruct semnificativ. Probabil pentru că, în timpul nesfârșitelor ierni ale copilăriei, când era mai tot timpul bolnav și doctorul recomanda vitamina C, nu puteai găsi nici urmă de lămâi pe rafturile goale ale alimentarelor. Maică-sa își punea galoșii și pornea într-o lungă odisee prin zloata orașului, schimbând autobuze și tramvaie, ca să ajungă la o anumită cantină pentru nomenclaturiști unde, în schimbul unei sume excentrice, cineva de la bucătărie îi strecura două-trei lămâi palide, învelite în hârtie unsuroasă, lămâi ce-aveau să fie destinate exclusiv mizerabilului lui organism care prindea din zbor orice virus respirator, lăsându-se apoi pradă alaiului de bacterii, inevitabilului ciclu de îndelungată purulență.

A plantat lămâiul în mijlocul grădinii și l-a udat cu regularitate. La început, lămâiul pur și simplu refuza

să crească. Ba mai rău, și-a pierdut pe rând frunzele îngălbenite, ajungând un biet schelet lipsit de vlagă, imaginea însăși a înfrângerii. Amicii lui Vlad își dădeau cu părerea că trebuia să-l înapoieze de unde-l cumpărase și să-și ceară banii înapoi, sau să planteze în loc un copac mai puțin problematic. Nenea Suli tocmai aflase de la cineva de încredere că fostul proprietar al casei lui Vlad, un camionagiu irlandez care murise de ciroză, folosise grădina din spate drept atelier ilicit de reparații auto, așadar pământul trebuie că se îmbibase cu ulei de motor, lichid de frână și alte porcării. Prin urmare era clar că nu exista nici o speranță, locul era otrăvit și nici un copac n-ar fi putut prinde viață acolo.

Singurul care s-a opus a fost Jakub. Așa era el: niciodată nu accepta un verdict negativ, întotdeauna făcea rost de-o alternativă. Admirator declarat al lui Leonard Cohen, analiza meticolos situațiile așa-zis imposibile, încercând întotdeauna să identifice nedezmînțita crăpătură, *the crack, to let the light come in*. Într-o memorabilă noapte de aprilie, când băieții, lucrând de zor la a doua sticlă de coniac Napoleon, începuseră să facă mișto de bietul lămâi mai tare ca niciodată, Jakub s-a ridicat în picioare, a mers în linie dreaptă fix la bietul copăcel, s-a deschis la șliț și i-a tras o udătură lungă, sănătoasă, strălucind maiestuos în lumina focului aprins în curte, care tocmai ajunsese la apogeu. „Singurul lucru de care are nevoie”, a postulat Jakub, „e un dușuleț din asta. E un adevăr științific, pe care l-am aflat după îndelungate cercetări. De-acu' înainte, în loc să faceți mișto de copăcelul ăsta plin de speranțe, puneți mâna și contribuiți la viitorul lui glorios. Fiindcă glorios va fi, n-aveți nici o grijă!”

„Pun pariu pe-o sută de bețe că amărâțul ăsta de lămâi moare în cel mult două săptămâni”, răspunse Nenea Suli, oarecum gelos pe legătura dintre Jakub și

Vlad, pe care n-avea bagajul necesar s-o înțeleagă în toată profunzimea ei.

„Bine, Nene Suli”, conchise Jakub. „Facă-se voia ta. Dar dacă ies câștigător, va trebui să onorezi lămâiul după exemplul pe care tocmai vi l-am dat, de câte ori vei mai pune piciorul în această respectabilă gospodărie.”

Cu gândul la Jakub, Vlad se duce la frigider, ia dinăuntru o sticlă de Absolut, apoi se îndreaptă cu ea spre verandă, în direcția tufelor de măceș care au invadat complet capătul estic. Nimeni pe lume nu știe că un procent modest, dar semnificativ din rămășițele pământene ale lui Jakub se află chiar aici. După incinerarea lui Jakub, din cauza aventurii lui extramatrimoniale cu Lily Chen, urmată de scandal și de divorț, nevastă-sa refuzase demonstrativ să-i colecteze cenușa, drept care Vlad, în calitatea sa de executor testamentar, s-a trezit răspunzător de rămășițele prietenului său. Potrivit instrucțiunilor lăsate de Jakub, a plecat cu mașina la Wilson's Promontory, a lăsat-o în parcare și a mers apoi pe jos timp de opt ore până la cel mai îndepărtat punct al parcului național, înnoptând în vechea clădire a farului. La ivirea zorilor, a coborât pe plajă, împreună cu pachetul de carton ce conținea cenușa lui Jakub și a intrat până la genunchi în apă. Exact când era pe punctul de a împrăștia cenușa, un impuls ciudat, mai puternic decât voința, îl făcu să se caute în buzunarul vestei, unde purta întotdeauna o cutie cu chibrituri. Aruncă chibriturile în apă și umplu cutiuța cu cenușă, după care împrăștie restul în apă. Cum ajunse înapoi acasă, în seara aceea, slobozi cenușa din cutia de chibrituri peste tufe de măceș. (De ce tocmai tufe de măceș? În primul rând, pentru că deveniseră o parte intrinsecă a verandei unde petrecuseră atâtea ore ascultând muzică sau dezbătând soarta universului. Și în

al doilea, pentru că dintre toți copacii și toate tufele grădinii lui, astea le aminteau cel mai mult de locul lor de origine: semănau leit cu măceșii care creșteau pretutindeni în îndepărtatul lor colț de lume, unde atâția bunici le culeseră modestele fructe de prin parcuri sau margini de drum, ca să producă, în sărăcăcioasele lor bucătării, o întreagă gamă de băuturi, ceaiuri, siropuri, vinuri, ba chiar și țării.) În momentul în care slobozi cenușa din cutia de chibrituri, Vlad își dădu seama că tufele lui de măceș aveau să devină sacre pentru el, mai sacre decât orice templu sau cimitir, și că, pentru tot restul vieții lui, casa asta cu amintirile ei urma să-i fie centru absolut, lăcaș inalienabil al reculegerilor, meditațiilor, speculațiilor și trecătoarelor lui momente de extaz.

Vlad deschide sticla și lasă să curgă câteva picături de vodcă peste măceșul din verandă, obicei precreștin de a-i cinsti pe morți, pe care de altfel Jakub îl socotise adorabil și-l adoptase cu entuziasm. Murmură câteva versuri din *Seasons in the Sun*, un șlagăr de mult uitat care le legănase adolescența amândurora, sub comunism. Deși crescuseră în țări diferite, muzica Vestului și mesajul ei de îmbătătoare libertate erau lucruri pe care le împărtășeau, cu aceeași convingere cu care împărtășeau ura colectivă împotriva Uniunii Sovietice și a învățămintelor marxism-leninismului. Încearcă să evoce imaginea prietenului ceh. Nu, nu a lui Jakub pe patul morții, la Calvary Hospital, după a doua operație pe creier, spectacol de coșmar de a cărui amintire nu avea să scape niciodată. Ce încearcă să evoce este Jakub cel dintotdeauna, un Falstaff ceh în șorturi și sandale, cu gura mare, nesățios amator de discuții, cu o logică diabolică și un farmec irezistibil, prezență care umplea orice încăpere, lăsându-i pe cei mai raționali dintre bărbați fără argumente și pe cele mai raționale

dintre femei aflate de o secretă, involuntară, magnetică atracție.

Adevărul e că e asta-i prima întoarcere acasă a lui Vlad de la moartea lui Jakub, așa că nu prea are cum lupta împotriva tristeții care i s-a strecurat în suflet odată cu sosirea dimineții. Se întoarce în casă și, la pick-up-ul reconșionat, pune un disc cu *Rondoul turcesc* al lui Mozart: piesa preferată a lui Jakub, compozitorul lui preferat. Vlad ascultă rondoul o dată, și încă o dată, de trei ori, de cinci ori, de șapte ori... încercând zadarnic să reconstituie râsul lui Jakub, ca un tunet vesel și asurzitor, gesturile lui teatrale, discursurile lui interminabile despre Mozart și perfecțiunea lui „matematică”. N-ai zice că râsul în cascade ar fi o reacție normală la *Rondoul turcesc*, dar asta era reacția lui Jakub, ori de câte ori i se întâmpla să asculte această piesă, pe care o calificase drept „absolut copleșitoare”. Așa își exprima el cosmică bucurie pe care o simțea cu maximă intensitate și pe care voia neapărat s-o împărtășească întregului univers. Un gen de râs prin excelență solar și generos, pe care cei care nu-l cunoșteau prea bine ar fi putut să-l interpreteze drept un exemplu în plus de excentricitate.

S-a făcut ora zece. E timpul să-i sune pe amici: Evgeny, Nonda, Nenea Suli. Îi anunță că s-a întors cu două sticle de votcă Absolut și că grătarul din curte e gata de acțiune.

Face un duș lung, mai soarbe un espresso, se bărbiește, se îmbracă, merge la cumpărături, își face un sandwich copios, cu salsiccia și avocado, mătură grădina și curăță grătarul. Farmecul acestor plăcute activități de rutină nu reușește să-i alunge tristețea. Nu, nimic nu mai e ca pe vremea lui Jakub.